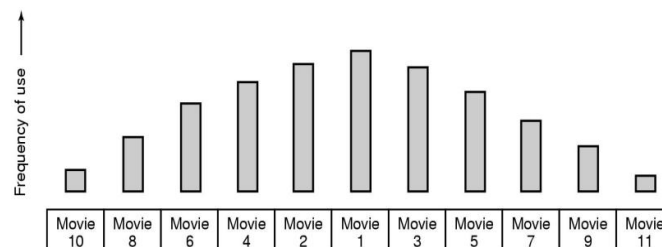

قرار دادن فایل‌ها در یک دیسک

در این حالت فرض می‌شود که تعداد فیلم‌های متعددی وجود دارد که قرار است بر روی یک سروریس دهنده ویدئو قرار گیرد و در این هنگام ممکن است کاربران مختلف برای مشاهده فیلم‌های مختلف وارد سیستم شوند، بنابراین اگر فرض کنیم که سروریس دهنده ویدئو دارای تنها یک دیسک است آن گاه برای آنکه بتواند اطلاعات مربوط به فیلم‌های مختلف را از فایل‌های مختلف بخواند زمان زیادی برای آنکه head بتواند بین فایل‌های مختلف حرکت کند، اتلاف خواهد شد. اگر این فایل‌ها به صورت تصادفی بر روی دیسک قرار گرفته باشند یعنی مکان قرار گرفتن آنها بر روی دیسک از قاعده خاصی پیروی نکند. بهترین پیشنهادی که برای حل این مشکل ارائه می‌شود استفاده از عمومیت یا میزان محبوبیت فیلم هاست. به عبارت دیگر بدانیم یک فیلم چقدر مورد علاقه افراد مختلف است؟ با توجه به اینکه فیلم‌های مختلف میزان استقبال مختلفی دارند، لذا در این راستا قانون ZIF بیان می‌کند که احتمال اینکه مشتری بعدی یا کاربر بعدی آیتمی را انتخاب کند که در رده محبوبیت K قرار دارد برابر با $\frac{c}{k}$ است (C یک ضریب نرمالسازی است) بنابراین اگر ما دارای n فایل (n movie) باشیم، آنگاه رابطه زیر در مورد آنها برقرار است:

$$C/1+C/2+C/3+\dots+C/N=1$$

با توجه به این رابطه یکی از تکنیک‌هایی که می‌توان برای قرار دادن فایل‌های مختلف بر روی یک دیسک استفاده کرد، تکنیک سازماندهی لوله‌ای (organ pipe) است. در تکنیک organ pipe محبوب‌ترین فیلم در وسط دیسک قرار داده می‌شود.

با توجه به شکل، فیلم ۱ یک فیلم محبوب است و وسط دیسک قرار گرفته است. میله های عمودی که در این شکل نشان داده شده است میزان محبوبیت و توجه به هر فیلم را نشان می دهد. در تکنیک **organ pipe** اتفاقی که خواهد افتاد این است که پس از اینکه محبوب ترین فیلم در وسط قرار گرفت، سایر فیلم ها که محبوبیت کمتری دارند در دو طرف این فیلم قرار می گیرند. به عبارت دیگر چیدمان فایل های مربوط به فیلم ها به گونه ای خواهد بود که یک مثلث را تشکیل می دهند، به صورتی که وسط قاعده مثلث محبوب ترین فیلم قرار گرفته است. در این تکنیک سعی خواهد شد که **head** دیسک همواره در وسط دیسک قرار بگیرد برای اینکه دسترسی به فایل هایی که محبوبیت بالاتری دارند سریع تر انجام شود.

قرار دادن فایل ها در چند دیسک

در این مبحث قرار گرفتن فایل های متعدد بر روی دیسک های مختلف بررسی خواهد شد. یکی از تکنیک هایی که در حضور بیش از یک دیسک مورد بحث قرار می گیرد، تکنیک **RAID** است. تکنیک **RAID** دارای سطوح مختلفی است، در واقع شش سطح **RAID** برای یک سیستم قابل تعریف است. به طور کلی می توان عنوان کرد که **RAID** سعی می کند، قابلیت اطمینان مربوط به داده ها را افزایش دهد، گرچه ممکن است این افزایش قابلیت اطمینان با پرداخت هزینه بر روی افزایش کارایی باشد در تکنیک های **RAID** حتی امکان بازیابی خطا نیز وجود دارد. گرچه در سیستم های مالتی مدیا به بحث تصحیح خطا معمولاً پرداخته نمی شود. در تکنیک های **RAID** این امکان وجود دارد که حتی با از دست رفتن یک یا چند دیسک باز هم بخشی از داده ها قابل دسترسی و قابل بازیابی باشد. علاوه بر اینکه در برخی از سطوح **RAID**، علاوه بر امکان تشخیص خطا با توجه به نوع کدگذاری امکان تصحیح خطا هم وجود دارد.

به طور کلی مسأله ای که باید به آن اشاره کرد این است که معمولاً برای طراحی سیستم های **RAID** و کنترل ارسال داده ها و دریافت آنها به یک سیستم **RAID** از **RAID controller** ها استفاده می شود، که می توانند به صورت نرم افزاری و یا سخت افزاری باشند. معمولاً در سیستم های حرفه ای از **RAID controller** های سخت افزاری استفاده می شود. نکته ی حائز اهمیت این است که خود این **RAID controller** ها معمولاً **bottleneck** سیستم ها هستند، یعنی برای ارسال تمامی درخواست ها به **RAID controller**، این قسمت از سیستم خود یک **bottleneck** خواهد بود، یعنی حجم زیادی از

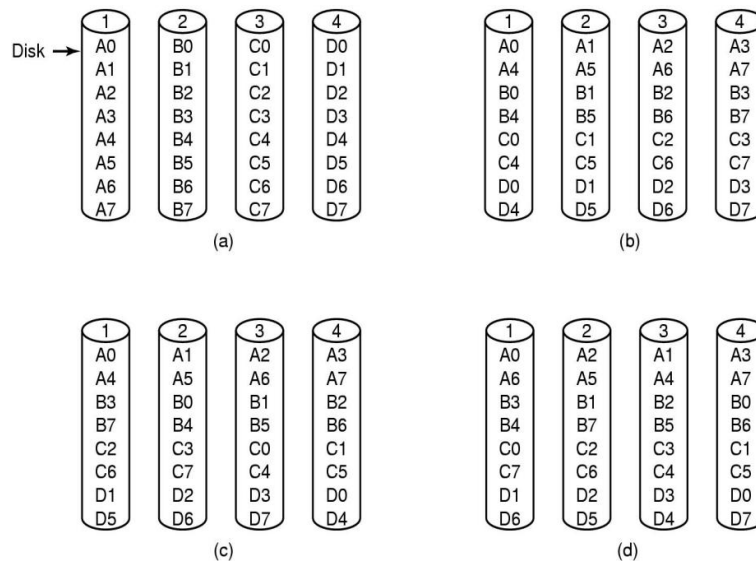
درخواست ها در یک صف مقابل controller قرار می گیرند تا پردازش شوند. لذا در مورد سیستم های RAID باید چاره ای اندیشید.

جنگل های دیسکی

نکته دیگر در نحوه قرار دادن فایل ها بر دیسک های مختلف، استفاده از مفهوم جنگل های دیسکی یا Disk farms هاست. جنگل های دیسکی به ۴ گروه عمده تقسیم می شوند:

No striping, same striping, staggered striping, random striping

در اینجا وقتی که مفهوم stripe مطرح می شود، به این معنی است که ما داده های مختلف یک فایل را بر روی دیسک های مختلف قرار دهیم. به عبارت دیگر در تکنیک striping یک فایل بر روی دیسک های متعددی کشیده شده و یا قرار می گیرد.

No striping

با توجه به شکل، در حالت No striping یعنی شکل (a)، امکان striping وجود ندارد، یعنی داده های یک فایل بر روی دیسک های متعددی نیست و داده های هر فایل فقط بر روی یک دیسک قرار دارد.

همانطور که در این شکل می بینید داده های مربوط به فایل A همگی بر روی دیسک ۱ قرار گرفته اند، داده های مربوط به فایل B همگی بر روی دیسک ۲ قرار گرفته اند و به همین ترتیب. بنابراین فایل های مختلف بر روی دیسک های مختلف قرار می گیرند. این به این معنی نیست که بر روی یک دیسک تنها یک فایل داریم. در این شکل تنها برای سادگی به ازاء هر دیسک تنها یک فایل نشان داده شده است.

Same striping

در حالت Same striping یعنی شکل (b)، عمل striping یعنی قرار گرفتن داده ها، بر روی دیسک های مختلف انجام می شود. اما همانطور که از اسم این روش برمی آید، روش برای همه فایل ها مشابه است. یعنی تکنیک چیدمان برای تمام فایل ها یکی است. با توجه به شکل، بر روی دیسک ۱ بیت A_0 یا تکه صفر از فایل A، بر روی دیسک ۲ تکه ۱ از فایل A و به همین ترتیب قرار گرفته اند. همین الگو برای فایل B تکرار شده است، یعنی B_0 بر روی دیسک ۱ و B_1 بر روی دیسک ۲ و B_2 بر روی دیسک ۳ قرار دارد. این روند برای C و D نیز تکرار شده است. بنابراین این تکنیک برای همه فایل ها از الگوی مشخص در توزیع داده ها استفاده می کند.

Staggered striping

در این تکنیک یعنی شکل (c)، سعی می شود داده ها در عین حال که با الگوی مشخصی بر روی دیسک ها قرار می گیرند، این الگو از یک فایل به فایل دیگر تغییر نماید. به عنوان مثال با توجه به آنچه در شکل (c) می بینید، A_0 بر روی دیسک ۱ و A_1 بر روی دیسک ۲ و به همین ترتیب قرار دارد. اما برای فایل B از تکنیک دیگری استفاده شده است، یعنی قسمت مربوط به B_0 به دیسک ۲ منتقل شده است. به عبارت دیگر نسبت به فایل A یک شیفت به جلو داشته ایم. و همین بحث منجر به این شده است که C_0 در دیسک ۳ قرار گیرد و D_0 در دیسک ۴ قرار گیرد. در واقع تکنیک مشابه عملیات Rotation در سطح یک بایت است.

Random Striping

در این تکنیک، الگوی مشخصی برای قرار گرفتن بلاک‌ها وجود ندارد و هر بلاک مربوط به هر فایل به صورت تصادفی بر روی دیسک قرار می‌گیرد. لذا در شکل (d) نیز می‌بینید که نظم مشخصی برای داده‌هایی که بر روی دیسک ۱ قرار دارند وجود ندارد. حال به بررسی مزایا و معایب این روش‌ها در **Disk Frames** یا جنگل‌های دیسکی می‌پردازیم.

در تکنیک **No striping** می‌دانیم که اگر یکی از دیسک‌ها خراب شود در واقع تمام فیلم‌هایی که بر روی آن دیسک قرار گرفته‌اند کاملاً از بین خواهد رفت. از طرف دیگر این تکنیک باعث خواهد شد که میزان بارکاری متعادل نباشد، یعنی چنانچه یک فیلم دارای محبوبیت یا چند فیلم دارای محبوبیت بر روی یک دیسک قرار بگیرند میزان دسترسی به آن دیسک از دسترسی به سایر دیسک‌ها به مراتب بیشتر خواهد بود.

بر تکنیک **Same striping** یک ایراد می‌توان وارد کرد و آن این است که نقطه صفر تمام فایل‌ها بر روی دیسک اول است و این مسأله باعث عدم توازن خواهد شد. در حالت **Staggered**، بار مربوط به فایل‌ها تقریباً متعادل شده است و یکی از تکنیک‌های مناسب است. اما مسأله‌ای که در اینجا باید به آن پرداخت این است که وقتی ما می‌گوییم **Striping** و داده‌ها **Stripe** می‌شوند منظور از **Stripe** چیست؟

وقتی در شکل‌های قبلی بحث A_0 ، A_1 یا A_5 را داشتیم، A_0 و A_1 چه نوع داده‌ای هستند؟ یا چه حجمی از داده‌ها را شامل می‌شوند؟ برای این مفهوم دو ایده وجود دارد و آن این است که بخش‌های داده‌ای، فریم‌ها هستند یا بلاک‌ها. حال مزایا و معایبی این حالت را بررسی می‌کنیم. اگر فرض کنیم که هر یک از داده‌ها یک فریم هستند اتفاقی که خواهد افتاد این است که **Load** یا میزان بار فریم‌ها متوازن خواهد شد. اما تقریباً می‌توان گفت که بهینه‌سازی در سرعت، اتفاق نمی‌افتد. اما در مورد **Block Striping**، یعنی اگر فرض کنیم که هر یک از A_0 ، A_1 تا A_n ‌ها خود یک بلاک از فریم‌ها هستند آنگاه به این نتیجه خواهیم رسید که می‌توان با استفاده از بلاک **Striping** مجموعه درخواست‌های مطرح شده برای قسمت‌های

مختلف یک فیلم را که در موقعیت نزدیک به هم قرار دارند را به یکباره پاسخ دهیم. در عین حال وقتی که مجموعه درخواست ها کامل شود آنگاه می توانیم مدعی شویم که یک قسمت مناسب و یک حجم خوبی از فایل آماده پردازش است. از سوی دیگر امکان پردازش درخواستها به صورت موازی افزایش می یابد.

نکته بعدی که در جنگهای دیسکی مورد توجه قرار می گیرد، این است که در صورت استفاده از روش **striping** چند دیسک را در یک **stripe** استفاده کنیم؟

از دو روش می توان استفاده نمود که عبارتند از:

۱- Wide striping

۲- Narrow striping

در **wide striping** هر فیلم روی تمام دیسک ها **stripe** می شود و احتمالاً در این حالت فیلم ها از دیسک مشابهی در روند ذخیره سازی خود استفاده نمی کنند، به خصوص اگر تعداد دیسکها زیاد باشد. ایرادی که بر این روش وارد است این است که اگر یک دیسک دچار مشکل شود تمامی فیلم ها دچار نقصان می شوند. زیرا تمامی فیلم ها بر روی تمام دیسکها قرار می گیرند.

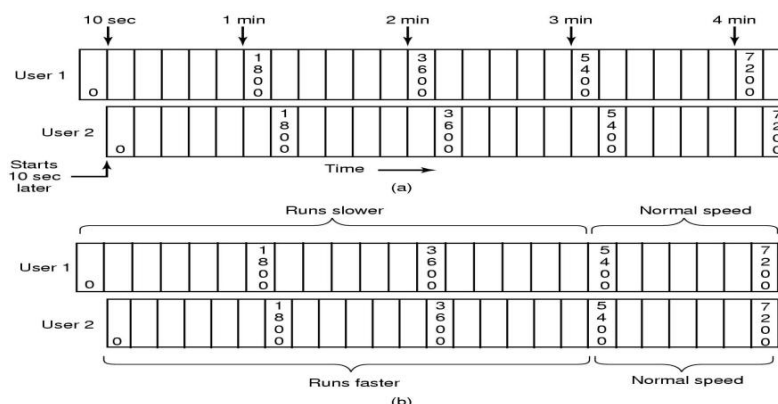
حالت دیگر **striping narrow** یا باریک است. در این حالت دیسکها به گروههای کوچکی تقسیم می شوند و هر فیلم بر روی یک گروه **stripe** می شود. بنابراین یک فیلم بر روی تمام دیسکها قرار ندارد. نکته ای که در اینجا حائز اهمیت است، بحث **hot spot** است. یعنی ممکن است یک پارتیشن یا یک گروه، گروهی باشد که بر حسب تصادف تعداد فیلم هایی که در آن قرار گرفته اند، همه از فیلمهای دارای محبوبیت (**popular**) باشند. بنابراین این پارتیشن تبدیل به یک **bottleneck** خواهد شد، در صورتی که پارتیشن های دیگر حجم کمی از درخواستها را مدیریت می کنند.

Caching

مبحث دیگری که در مورد سیستمهای چندرسانه ای بررسی خواهد شد، مبحث **caching** است. در سیستم های سنتی و در **file caching** های مربوط به سیستم های سنتی یکی از روش های که مورد

استفاده قرار می‌گرفت روش LRU بود. به این صورت که در یک بافر به عنوان cache داشتیم که معمولاً cache یک حافظه با سرعت دسترسی بسیار بالاست و درخواست‌ها به جای اینکه مستقیماً از روی دیسک پاسخ داده شوند احیاناً از روی cache مربوط به دیسک پاسخ داده می‌شد، به شرطی که داده‌های مربوطه در cache قرار داشته باشند. با آمدن یک درخواست، بررسی می‌شد آیا miss رخ داده است یا hit (hit به معنای این است که داده‌ی مربوط در cache قرار دارد). پس از این بررسی در صورت وجود hit درخواست مورد نظر پاسخ داده می‌شد و دیسک هیچ عملیات خاصی انجام نمی‌داد. در صورت بروز miss داده‌ها از دیسک منتقل می‌شد. در اینجا علاوه بر اینکه داده مورد نظر منتقل می‌شود همسایه‌های مربوط به این داده نیز منتقل خواهند شد، به این امید که بر طبق اصل locality درآینده، این همسایه‌ها مورد دستیابی قرار گیرند. بدیهی است که برای انتقال این داده‌ها باید قسمتی از داده‌های قبلی که در cache قرار گرفته‌اند حذف شوند. تکنیک LRU برای حذف این داده‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفت. اما اگر بخواهیم از فایل‌های چند رسانه‌ای یا multimedia استفاده کنیم تکنیک caching متفاوت خواهد بود. ابتدا مبحث block caching را مورد بررسی قرار می‌دهیم. یعنی با فرض اینکه واحد انتقال داده‌های ما بلاک است. برای block caching اولین وظیفه‌ای که بر عهده سیستم قرار می‌گیرد این است که سیستم باید بررسی کند که چه فیلمی یک بیننده دارد و یا بیش از یک بیننده دارد. آنگاه استراتژی مورد بحث این است که همه block‌های فیلمی که بیش از یک بیننده دارد بعد از اولین استفاده cache می‌شوند، تا سایر بینندگان نیز بتوانند آن را استفاده کنند و block‌های دیگری را در اینجا cache نخواهیم کرد.

اما نکته‌ای که مهم است این است که معمولاً بینندگان یک فیلم لزوماً همگی در یک لحظه شروع به دیدن فیلم نمی‌کنند. یعنی ممکن است ما برای یک فیلم استریم‌های متعددی داشته باشیم که دارای اختلاف زمانی هستند. لذا برای اینکه سودمندی‌های caching را بتوانیم برای این حالت بدست آوریم باید سعی کنیم که استریم‌های مختلف را که با یکدیگر دارای اختلاف زمانی هستند ادغام کنیم. لذا لازم است که frame rate این دو را با هم تغییر دهیم تا یکسان شود.

با توجه به شکل، $user1$ و $user2$ هر دو در حال مشاهده یک فیلم هستند. اما به دلیل اینکه زمان آغاز $user2$ ده ثانیه بعد از زمان آغاز $user1$ بوده است اختلاف زمانی در نمایش فریم‌ها وجود دارد و شاید تکنیک **caching** در اینجا جواب مناسب تولید نکند. برای اینکه این دو استریم را باهم سازگار کنیم، ساده ترین کار این است که یکی از آنها را اندکی سریعتر اجرا کرده و یکی را اندکی کندتر اجرا کنیم، تا این دو بهم برسند و سپس پس از اینکه این دو به هم رسیدند از سرعت نرمال استفاده کنیم.

در شکل این قضیه را می بینید، در واقع $user1$ اندکی کندتر اجرا خواهد شد و فریم‌ها با نرخ کمتری برای وی ارسال می شود، چون که این کاربر زودتر درخواست داده است و نرخ ارسال فریم‌ها به $user2$ سریعتر خواهد بود و این مسأله باعث می شود که پس از مدتی این دو کاربر با یکدیگر همزمان شوند و از اینجا به بعد بحث **caching** برای هر دو آنها ممکن خواهد بود.

file caching

در این مبحث نکته ای که باید به آن پرداخت این است که بیشتر فیلم‌ها بر روی DVDها یا نوارها قرار می گیرند. بنابراین در مفهوم **file caching** اینگونه بحث می شود که هنگامی که یک فیلم مورد نیاز است محتویات آن را بر روی دیسک کپی کنیم. می دانیم که سرعت دسترسی به هارد دیسک سریعتر از سایر نوع‌ها است. اگرچه کپی کردن بر روی دیسک زمان زیادی را در زمان **start up** خواهد داشت، اما این مسأله باعث خواهد شد که در لحظات بعدی زمان انتظار کاهش یابد. استفاده از این تکنیک باعث می شود که

بیشتر سرعت را افزایش دهیم. در ادامه می توان عنوان کرد که فیلم های بسیار محبوب و بسیار پر استفاده را دیگر بر روی DVD منتقل نمی کنیم و همواره آنها را بر روی دیسک قرار می دهیم.

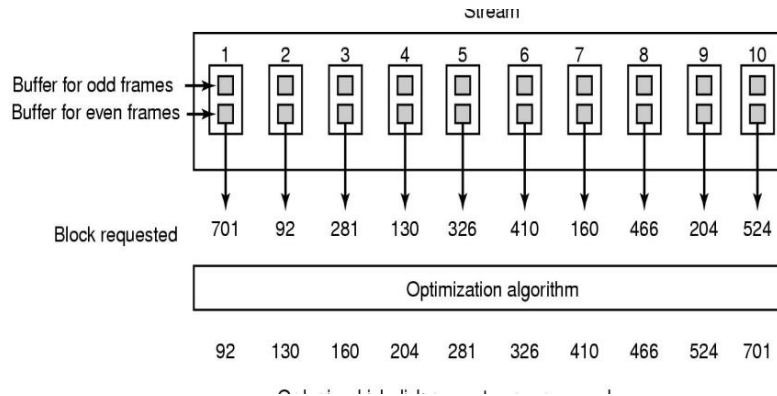
Disk Scheduling (زمان بندی دیسک)

درخواستهای متعددی برای انجام شدن توسط دیسک به یک کنترلر دیسک می رسد بحثی که در اینجا مطرح می شود این است که این درخواستها چگونه مدیریت شوند؟ و ابتدا به کدامیک اولویت بیشتری داده شود تا زمان اجراء مناسب ایجاد شود؟ در سیستم های چند رسانه ای که بحث **dead line** نیز مطرح است، ضمن اینکه باید کارایی آن افزایش پیدا کند تعداد فرایندهایی که **dead line** آنها **miss** می شود یا از دست می رود نیز باید کاهش پیدا کند. در سیستم های سنتی، الگوریتم های مختلفی به عنوان الگوریتم های **scheduling** بررسی شده است، مانند الگوریتم **scan**، الگوریتم **C-Scan** و الگوریتم **look** و موارد مشابه آن.

static scheduling

با تکیه بر سیستم های چندرسانه ای مباحثی ساده در مورد **disk scheduling** بررسی خواهد شد. اولین تکنیک **disk scheduling** تکنیک **static scheduling** است. در این تکنیک مفهومی به نام **round** یا دور وجود دارد. در **round** یا دور که معمولاً برابر با زمان یک فریم است به این شکل عمل می شود که در ابتدای هر **round** همه ی فرایندهایی که در سیستم وجود دارد باید درخواست های مربوط به دیسک را به دیسک ارسال کنند. قبل از اینکه **round** آغاز شود درخواست ها پذیرفته می شود و پس از آن دیگر درخواستی پذیرفته نمی شود، مگر اینکه یک **round** به پایان برسد. درخواست های ارائه شده در **static scheduling** در قالب ترتیب بهینه مرتب می شوند. یکی از بهترین معیارهای مرتب شدن شماره ی سیلندر درخواست ها می باشد. باید دقت کرد که در اینجا منظور از درخواست ها، درخواست های مربوط به دیسک است که یک درخواست مربوط به دیسک معمولاً شامل شماره ی سیلندر، شماره سکتور، میزان داده ی مورد نظر و در سیستم های چند رسانه ای **dead line** مربوطه است.

پس از مرتب شدن داده ها، درخواستها معمولاً بر حسب ترتیب قرار گرفتن آنها، انجام می شوند. بدیهی است که تعداد فریم ها در هر دور با توجه به تعداد درخواست ها متفاوت خواهد بود. در این سیستم معمولاً از تکنیک **double buffering** نیز استفاده می شود.

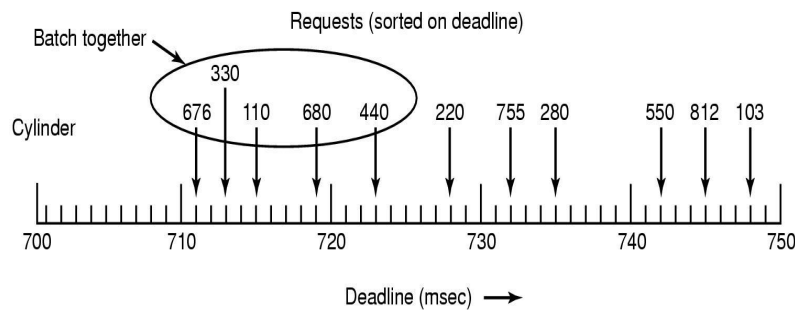
با توجه به شکل یک استریم وجود دارد که درخواست های متعددی برای آن داده شده است. چون تکنیک **double Buffering** است در داخل هر درخواست از دو بافر استفاده می شود، یکی برای فریم های زوج و دیگری برای فریم های فرد. در ابتدای یک **round** همه درخواست ها گرفته شده است و سپس الگوریتم های بهینه آنها را مرتب کرده و به ترتیبی که مرتب شده اند آنها را اجرا می کند. در اینجا معیار مرتب شدن شماره ی سیلندر آنها بوده است. بنابراین ابتدا درخواستی که برای سیلندر شماره ی ۹۲ است اجرا می شود و...

زمان بندی پویا (dynamic scheduling)

تکنیک دوم مرتب سازی **dynamic scheduling** است. در اینجا فرض می کنیم که **dead line** بسیار حائز اهمیت است. بنابراین هر درخواست خواندن دارای یک **dead line** است. یکی از ساده ترین الگوریتم ها، **Scan-EDF** است. در الگوریتم **Scan-EDF** که به صورت **dynamic scheduling** عمل می کند، درخواست هایی که **dead line** شان نزدیک یکدیگر هستند انتخاب شده و باهم یک گروه می

سازند. در داخل این گروه فرایندها و درخواست ها بر حسب شماره ی سیلندرشان انتخاب می شوند. در واقع ترکیبی از الگوریتم **Scan** و **EDF** در اینجا پیشنهاد شده است.

در این تکنیک الگوریتم هنگامی درخواست های جدید را می پذیرد که پذیرش این درخواست ها **safe** (مطمئن) باشد. مطمئن بودن به دو صورت قابل بررسی است. یکی بر حسب نوع درخواست ها و دیگری بر حسب وضعیت سیستم و باری که در سیستم وجود دارد.

با توجه به شکل، نمونه ای از اجرای **Scan-EDF** نشان داده شده است. کسانی که **dead line** آنها نزدیک به یکدیگر است در یک گروه قرار می گیرند، و محور افقی **deadline** را نشان می دهد. بنابراین تعدادی از درخواست ها که شامل ۵ درخواست است در یک گروه قرار گرفته اند. حال این گروه به صورت **scan** درخواست های خود را انجام می دهد. در بین این مجموعه داده ها با توجه به موقعیت جاری دیسک و جهت حرکت آن یکی از درخواست های ۶۷۶، ۳۳۰، ۱۱۰، ۶۸۰ و یا ۴۴۰ اولین درخواست خواهد بود. بدیهی است که اگر جهت هد به سمت **track** یا شیار با شماره ی بیشتر باشد و موقعیت جاری آن ۲۰۰ باشد، اولین درخواستی که طبق الگوریتم **scan** انجام می شود، درخواست مربوط به سیلندر شماره ۳۳۰ است.